

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ฟังธรรมะเพื่อให้หัวใจเรามันชุ่มชื้น ไม่อย่างนั้นมันเหี่ยวมันเฉาเนาะ เวลาเราไปเห็นเขาเราสงสาร เวลาสงสารมันก็ทุกข์ใจ มันอยากจะทำให้เขาให้พ้นจากทุกข์ แต่เราจะทำได้ไหมล่ะ ถ้าเราทำไม่ได้เนาะ คุณสมมุติเรามาจากแอฟริกา เวลาอพยพมาตั้งแต่คราวแรก ในเมื่อแผ่นดินมันยังถึงกันหมด น้ำมันยังไม่มากขนาดนี้มันเดินไปได้ เวลาน้ำมันมากขึ้น มันตัดเป็นทวีป ตัดเป็นต่างๆ ตัดออกไปหมดเลย

ฉะนั้น เรื่องการอพยพมันมีมาแต่ไหนแต่ไร เราจะบอกว่ากรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เราจะคิดว่าสิ่งนั้นมันจะไม่เกิดขึ้น มันจะไม่มี เวลากรรมมันให้ผล เวลากรรมให้ผลมันเป็นอย่างนั้นนะ เวลากรรมให้ผล เห็นไหม คุณเวลาสัตว์ในแอฟริกาสัตว์มันย้ายถิ่น มันย้ายถิ่นเพราะอะไรล่ะ มันย้ายถิ่น

ฝนนะ เวลาฝนตกต้องตามฤดูกาล มันย้ายไปเพื่อกิน พอฝนตกมันก็เกิดหญ้าอ่อน หญ้าอ่อนนี้สัตว์กินพืชมันจะย้ายถิ่นไปตามหาอาหารของมัน สัตว์กินเนื้อ สัตว์กินเนื้อเวลามันจะล่าของมันนะ ถ้าสัตว์กินพืชมันอพยพไปแล้วมันต้องหิว มันต้องโหย มันต้องหิวท้องไว้นะ สัตว์นักล่ามันไม่มีเหยื่อนะมันต้องตาย แต่มันก็ต้องทนของมันอยู่ สัตว์กินพืชมันอพยพของมันไปตามแต่ฤดูกาลเพื่อมันมีอาหารของมันไง

เวลาที่สัตว์มันอพยพมันต้องการอาหาร แต่มนุษย์เรานี้เราต้องการความมั่นคงใจ มนุษย์เรา เห็นไหม คุณภาพชีวิตๆ คุณภาพชีวิตประเพณีวัฒนธรรมพื้นที่ ประเพณีวัฒนธรรมพื้นที่ สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์ขึ้นมา แต่เวลาทรัพยากร ใจ ต้องการทรัพยากรเขามาเพื่อแสวงหาทรัพยากรของเขาเพราะอะไร เพราะคนมันโลกทัศน์เขากว้างขวางกว่า ใจเราคนในพื้นที่ไง

ฉะนั้น เมืองไทยเรา เมืองไทยเรานี้สยามเมืองยิ้มๆ ใครก็อยากจะอยู่เมืองไทย เมืองไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นร้อยๆ ปีแล้วแหละ ร้อยปีเพราะว่าคนเขามาเมืองไทยแล้วเขามีความ

อบอุ่น คนไทยเข้ากันได้ทุกๆ ชาติ ทุกๆ ชาติเราเปิดกว้างเพราะอะไร เปิดกว้างเพราะในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เราเห็นว่าอุดมสมบูรณ์ไง อุดมสมบูรณ์ แต่ในประเทศชาติของเรา อุดมสมบูรณ์ถ้าคนมีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม สมัยโบราณเราจะไม่มีตลาด ไม่มีการค้า ไม่มีธุรกิจ เราจะแบ่งปันกัน เราจะเจือจางกัน แต่สังคมมันพัฒนาขึ้น สังคมมันต้องการความรวดเร็วขึ้น เขาถึงให้มีการแลกเปลี่ยนกัน

การแลกเปลี่ยนมันก็เป็นทางโลกไป ถ้าทางโลกไป ถ้าคนเขาเป็นคุณธรรม ธรรมาภิบาลๆ ถ้ามีธรรมาภิบาล ผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดีให้ความเสมอภาค แต่ความเสมอภาค คนมันเป็นความคิดของใจของคน ใจของคนมันขาดตกบกพร่อง ใจของคนที่ยึด ใจของคนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เขาเสียสละได้ เขาไม่คิดเล็กคิดน้อย แต่ใจของเรา ใจของเรานี้ใจคนทุกข์ คนยาก ใจของเรามันไม่อุดมสมบูรณ์ เราจะให้ เราจะสละ เราจะเจือจางเรายังคิดเล็กคิดน้อย คิดเล็กคิดน้อยว่าชีวิตของเรา ความมั่นคงของเรา ความเป็นอยู่ของเรา มันคิดเล็กคิดน้อยเพราะว่าหัวใจของคนมันไม่เท่ากัน

ถ้าหัวใจคนไม่เท่ากัน ความคิดไม่เหมือนกัน นี่ถ้าไม่เหมือนกัน ถึงเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะให้วัดกันด้วยศีล ด้วยธรรม ด้วยศีล ด้วยธรรมนะ คุณศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ มันมาตรฐาน พอมาตรฐานของการมีศีล มีธรรมมันเป็นมาตรฐานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่หัวใจของเรามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก หัวใจของเรามันมีกิเลส คำว่ากิเลสของเรา ความชอบความไม่ชอบ ความคิดเล็กคิดน้อย คนที่ใจเป็นสาธารณะ เขาไม่คิดของเขา

นี่เราต้องอยู่ร่วมกันเขาเรียกเป็นสังฆะ เวลาสังฆะทำสามัคคีธรรม สามัคคีที่ถูกต้องดีงาม เห็นไหม สิ่งที่ดีงามเพื่ออะไร เพื่อคุณของเรา เพื่อความสามัคคี เพื่อความสามัคคี ถ้าที่ไหนสามัคคี คุณสิเวลาพระแตกกัน อลัชชีบวชแตกกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทิ้งไปเลย ให้สังฆะเขาบีบคั้น พอสังฆะบีบคั้น เขาไม่ไต่บาตราให้ฉันก็ต้องไปนิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เวลานิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี่เทศน์ว่าการปรับความเข้าใจแล้วให้ทำสามัคคีอุปบอด

สามัคคีอุปบอดนะให้ทำให้เข้ากัน ให้เสมอกัน ให้เสมอกัน ให้เป็นเนื้อเดียวกัน มันจะได้ไม่มีความแตกแยกใจ เพราะความแตกแยก ใจคิดเล็กคิดน้อย คำว่าคิดเล็กคิดน้อย มันไม่ให้คิด

ไม่ได้ เราจะบังคับว่าคนห้ามคิดเป็นไปไม่ได้ คนมันต้องมีความคิดของมัน ความคิดของคน จริตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกัน พอมันไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกันทุกคนต้องเสียดสละ ทุกคนเข้ามาหัวใจของตัวเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ไง

นี่เรามองโลกมองแล้วน่าเศร้าใจไหม เขาอพยพทำไมล่ะ เขาอยู่ที่ตาย เขาไปข้างหน้า ไปข้างหน้าก็ไปตาย นี่พอไปตาย พอไปตาย เห็นไหม อยู่ที่ตาย เขาอยู่นะเขาก็ต้องฆ่าคนอื่น เพราะว่าพวกนั้นเขาให้เป็นนักรบ ถ้าเขาไม่ทำเขาก็ตาย นี่ไงเวลาคนมันตายแล้ว คนมันตายแล้วมันถึงได้อพยพ มันถึงต้องไปแสวงหาเอาข้างหน้า ถ้าอย่างนั้นไปข้างหน้าไปก็ตาย แต่ถ้ามันไปประสบความสำเร็จ

ที่นี้สังคมโลก สังคมโลกตั้งศูนย์อพยพ พวกเรามีความเมตตาธรรมกัน ช่วยเหลือเจือจานกัน ก็มนุษย์ มนุษย์ก็จะดูแลกัน มนุษย์ก็จะช่วยเหลือกัน มนุษย์ก็จะเจือจานกัน แต่มนุษย์ใครมีกำลังมากน้อย นี่เตอร์ก็เขาบอกมีสองล้าน เฉพาะตอนนี้จ่ายไปแล้ว ๖ พันกว่าล้าน ค่าเลี้ยงดูสองล้านคนในเตอร์ก็ ตั้งงบประมาณมาเลย แล้วมันมากมาย พอมันมากมายเพราะอะไร เพราะว่าเวลาเราไปมองแต่ผลประโยชน์ ไปมองอย่างนั้น แต่ไม่ได้มองถึงประเพณีวัฒนธรรมพื้นถิ่น คนที่เขาอยู่ในท้องถิ่น คนที่เขาต้องรับภาระอย่างนั้น คนที่จำเป็นต้องอยู่ที่นั่น แล้วเราไปทำ

ไปทำ เห็นไหม ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่าการ นี่ถึงว่าใจเขา ใจเรา เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราไม่ชอบสิ่งใด คนอื่นก็ไม่ชอบสิ่งนั้นเหมือนกัน เราไม่ชอบ แต่เราไปทำคนอื่นเขาได้อย่างไร ทุกคนเกลียดความทุกข์ปรารถนาความสุขทุกคน ทุกคนปรารถนาความสุข แต่ความสุขของคนมันก็เป็นความหยาบ ความละเอียด อันนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ทุกคนมันก็ไม่ชอบทั้งนั้นแหละ ของที่ไม่ดีไม่มีใครชอบหรอก อยากได้ของดี

ถ้าอยากได้ของดีแล้วเรามีดีหรือเปล่าล่ะ ถ้าเรามีดีของเราเราต้องรักษาคุณงามความดีของเรา แล้วคุณงามความดีอยู่ไหน นี่ก็ย้อนกลับมาความมั่นคง นี่ที่ว่าถวายสังฆทาน ถวายสังฆทาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เอง สอนไว้เอง เวลาเทศนาถามว่าควรทำบุญที่ไหน ควรทำบุญที่เธอพอใจ แล้วถ้าเอามรรค เอาผลล่ะ

เอาผลของมัน เห็นไหม ถ้าผลของมันต้องทำบุญนะ บุญกุศลมากที่สุดเนื่อบุญของโลก นี่ทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รองลงมาก็พระปัจเจกพุทธเจ้า รองลงมาก็อัคร

สาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวา รองลงมาพระอรหันต์ รองลงมาที่พระอนาคามี สกิทาคามี ถึงพระโสดาบัน แล้วถ้าไม่มีให้ทำกับสงฆ์ ไม่มี พื้นที่นี้ไม่มี เห็นไหม มันไม่มี มันแห้งแล้ง มันไม่มีสิ่งใดเลย แล้วเราอยากทำคุณงามความดีของเรา เราทำตรงไหน ทำอย่างไร แล้วทำอย่างนั้นแล้วตัดหัวใจซะ ตัดใจว่าเราถวายสังฆทานถวายกับสงฆ์

ถวายกับสงฆ์ สงฆ์ก็ต้อง ๔ องค์ขึ้นไปถึงเป็นสงฆ์ ถ้าสงฆ์ถวายสังฆทานขึ้นไป ถวายเพื่อเหตุนี้แหละ นี่ถวายสงฆ์ใช้ไหม นี่เวลาทาน ศีล ภาวนา เวลาทำทาน เราทำทานเพื่อหัวใจของเรา ความตระหนี่ถี่เหนียว ความที่มันคิดเล็กคิดน้อย ความที่มันไม่มีเหตุมีผล นี่เราเสียสละทานๆ เสียสละไปมันก็ได้แย้งกันนะ คนนั้นว่าต้องทำอย่างนี้ คนนี้ว่าต้องทำอย่างนั้นนะ แต่ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจตนา เจตนาของเราตั้งมาจากบ้าน เจตนาของเราพร้อมอยู่แล้ว

เจตนา เห็นไหม เจตนาที่เป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ ถ้าเป็นวัตถุทานมันจับต้องได้ แต่จับต้องได้เป็นวัตถุทาน ถ้าเป็นเจตนา เจตนาอันนั้นสำคัญนะ ถ้าเจตนาอันนั้นมันสำคัญ เราเจตนามาแล้ว เราเสียสละทาน เสียสละทาน นี่ถ้าทำพิธีกรรม พิธีกรรมก็เป็นพิธีกรรม นี่พระฝึกใหม่ พระเป็นปะขาวจะมาบวชก็ต้องมาฝึกพิธีกรรม พิธีกรรมเพื่อเข้าไปสู่ญัตติจตุตถกรรม เวลาพระก็ศาสนพิธี ก็พิธีกรรม ก็ฝึกพิธีกรรมกันตลอดคนะ ฝึกพิธีกรรม แล้วพิธีกรรมนั้นมันได้ผลไหมล่ะ พิธีกรรมนั้นจะไม่ได้ผลเลยถ้าโยมยังไม่ได้ถวาย ถ้าโยมถวายขึ้นมาพิธีกรรมจะมีผลทันทีเลย

พิธีกรรมก็พิธีกรรมไง แต่เวลาครูบาอาจารย์กรรมฐานนะท่านพยายามจะลดละ ลดละสิ่งที่เป็นภาระรุงรังให้มากที่สุด ถ้าลดละสิ่งที่เป็นพิธีกรรมให้มากที่สุด เพื่ออะไรรู้ไหม เพื่อไม่ให้กิเลสมันคิดเล็กคิดน้อย เพื่อไม่ให้กิเลสมันแข่งหน้าแข่งหลัง ถ้าไม่ให้กิเลสแข่งหน้าแข่งหลังพิธีกรรมนะ พิธีกรรม คนนั้นถูก คนนั้นผิด แล้วก็พิธีกรรมมานั้นกัน นี่พูดถึงเรื่องโลก แต่ถ้าเป็นเจตนา เจตนาเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่ แต่หัวใจมันอยู่ที่นี้ มโนสัญญาเจตนาหาร มโนมิงปี นิพพินทะติ

มโนมิงปี นิพพินทะติ เห็นไหม มโน ทำลายแล้ว ทำลายกวาสวะ ทำลายภพ เป็นพระอรหันต์ไปแล้ว พ้นจากโลก เหนือโลกไปแล้ว แล้วสื่อสารกับโลกนี้อย่างไร กวพิงกวราหาร วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญญาเจตนาหาร มโนที่ทำลายไปแล้ว มโนเจตนา สื่อสารกันด้วย

อย่างไร เวลาสื่อสาร นี่ไงสิ่งที่เป็นนามธรรมๆ นามธรรมที่จับต้องไม่ได้ นามธรรมจับต้องไม่ได้ สิ่งนี้สำคัญมาก สำคัญมากเพราะอะไร เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราจะประพฤติปฏิบัติใช้ใหม่

ประพฤติปฏิบัติเอาอะไรประพฤติปฏิบัติ เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาเราสร้างหุ่นยนต์มา เดินแข่งกันเลย ทำหุ่นยนต์ให้มันเดินไปเดินมา แล้วนั่งนี้พระพุทธรูปนั่งอยู่แล้ว พระพุทธรูปเรา กราบนะเป็นสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เรากราบถึงพระ กราบถึงเมตตา ถึงปัญญา ถึงคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอาศัยนี้ไปไง

นี่ก็เหมือนกัน หุ่นยนต์ก็เป็นแบบนี้ แต่เวลาเราเดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนา เราเดิน จงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาเพื่ออะไร ก็เพื่อหาหัวใจของเรา ถ้าหาหัวใจของเรา เห็นใหม่ นี่ถ้าจิตเป็น สัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นนามธรรมมันจับต้องได้เลย แล้วจะว่าเป็นรูปธรรมได้เลย แล้วจับต้องได้ สัมมาสมาธิเป็นอย่างนี้ สัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนาจิตมันท่างาน กิจจญาณ มีกิจจญาณ มีสังจ ญาณ มีความจริงในหัวใจ

นี่ศาสนาถึงมีคุณค่าขึ้นมาเพราะมันมีคุณธรรม มันมีสัจย์ มีความจริงใจ ใฮนี่มันลอยลม เป็นแต่พิธีกรรม เป็นแต่เรื่องโลกๆ ทั้งนั้นเลย มันไม่มีอะไรเป็นจริงเป็นจัง มันจับต้องสิ่งใด ไม่ได้เลย เพราะจับต้องสิ่งใดไม่ได้มันถึงได้ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน ไม่มีอะไรเป็นความจริง ขึ้นมาเลย แต่ครูบาอาจารย์เราท่านจับต้องเป็นความจริง พอเป็นความจริง สิ่งที่เคยตาอันนั้นมัน สำคัญมาก หัวใจของคนสำคัญมาก

หลวงพ่อท่านพูดประจำ เราไปไหนๆ ไปเอาหัวใจคน ไปเอาหัวใจคน ไปเอาหัวใจคน หัวใจของคนเท่านั้น แต่หัวใจที่มันแสดงออกด้วยน้ำใจ ด้วยน้ำใจมันก็สิ่งที่มันเสียสละนี้ น้ำใจ แต่ถ้าน้ำใจของคนมีคุณค่าแล้ว น้ำใจเขาพร้อมเสมอ เขานั่งนิ่งๆ น้ำใจอันนั้นแหละ แล้วน้ำใจอัน นั้นเวลานั่งสมาธิ ภาวนาขึ้นมามันเป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมาเนี่ยมันสำคัญ พอสำคัญ ขึ้นมาทำไมเราถอนอมรักษา ทำไมครูบาอาจารย์ของเราต้องการที่ความสงบสงัด ทำไมครูบา อาจารย์เราไม่ต้องการให้ลุลูกคลีกัน ไม่ให้สุมหัวกัน มันเพราะอะไรล่ะ ก็เพราะรักษาหัวใจอันนี้ ไง

หมา เวลามันเล่นมันหยอกกันมันน่ารักนะ แล้วพอมันโกรธขึ้นมามันก็กัดกัน สุมหัวกัน เล่นกัน เดียวมันเป็นทางแห่งกิเลสใจ มันเป็นทางแห่งการบาดหมางใจ แต่ถ้าเราไม่ลุลูกคลี ไม่ ลุกคลีไม่ใช่ไม่ลุลูกคลีเพราะเห็นแก่ตัว ไม่ลุลูกคลีเพราะใจเขา ใจเรา เห็นใหม่ นี่เราปรารถนา

ความสุข เกียรติยศความทุกข์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาต้องการความสงบสงัดของเขา เขาต้องการเวลาของเขา เว้นไว้แต่คนจิตเสื่อม

เวลามันพุ่งซ่าน เวลาพุ่งซ่านจิตเสื่อมมันจะไปพึ่งใครล่ะ มันหาเพื่อนคุย มันไปเบะเขาหมดแหละ ถ้าเรารู้ว่าคนนี่มันร้อน มันจิตเสื่อม อ้าว คุยกับมันหน่อยหนึ่ง รักษาหัวใจเขา อย่าให้เขาเร่าร้อนแล้วไม่มีทางออก แล้วเขามีแต่ทุกข์แต่ยาก ถ้าเรานี้จิตที่สูงกว่า เห็นคนที่จิตมันเสื่อม จิตที่มันพุ่งซ่าน เห็นไหม เราคุยกับเขานิดหนึ่ง เวลาคุยกับเขานี้ก็คุยเรื่องพระพุทธเจ้า คุยเรื่ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไรๆ เอาธรรมะ เอาธรรมโอสถปถอบประโลมเขา อย่าไปอ่อนแอตามเขา อย่าเห็นเขาร้องไห้ อย่าเห็นเขามีความทุกข์ ความยาก แล้วเราก็นั่งร้องไห้ด้วย เออ เอ็งร้องไห้มา ข้าก็ร้องไห้ตอบ เอ็งร้องไห้มา

นี่สิ่งนี้มันเป็นเรื่องธรรมชาติ คนร้องไห้มา ร้องไห้มาเยอะเยอะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้น ไม่มีปลาย ทุกชีวิตที่ซากศพเราเก็บไว้ยิ่งใหญ่กว่าโลกนี้ สิ่งที่เราร้องไห้มานะ ชีวิตหนึ่ง จิตหนึ่ง ถ้าเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่ร้องไห้ๆ มา น้ำตาเก็บไว้มากกว่าน้ำทะเล มากกว่าน้ำทะเล แต่เราจำไม่ได้เท่านั้นแหละ เราจำไม่ได้

ฉะนั้น เราเกิดมานี้เราเกิดมานั่งบนกองกระดูกของเรา เกิดมานั่งบนดิน นั่งกองกระดูกของเรา สิ่งที่กระดูกของเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เห็นไหม ฉะนั้น พอการร้องไห้ มันร้องไห้มาในวัฏฏะมันร้องไห้มามหาศาลแล้ว เราจะไม่ต้องร้องไห้ต่อไป เว้นไว้แต่ของหลวงตาท่านพูด เวลาท่านบรรลุนิพพานน้ำตามันไหลพราก ท่านบอกน้ำตาที่ชำระภพ ชำระชาติอย่างนี้สมควร มันชำระล้าง ลากันที่วัฏฏะ ลากันเสียที ไม่มาอีกแล้ว นี่เพราะครูบาอาจารย์เราทำจริงใจ แต่เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เรายังมีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง เราต้องเอาสิ่งนี้เป็นแบบอย่าง แล้วเราพยายามทำของเรา

ฉะนั้น สิ่งในโลกมันมี โลกที่เขาเป็นไป เห็นแล้วมันน่าสงสาร เห็นแล้วมันเป็นไป เราจะบอกว่าสิ่งที่มันเป็นไปมันไม่มีใครสามารถที่จะไปพลิกแพลงมันได้ มันถึงคราว ถึงเวลา ถึงกาลที่มันเป็น มันสะสมมาๆ จนกว่ามันระเบิด มันสะสมมาทีละเล็กทีละน้อย เรื่องนั้นๆ สะสมกันไป สะสมกันไปนะ ถึงเวลามันระเบิดขึ้นมา เห็นไหม พอระเบิดขึ้นมามันกระแสบังคม กระแสที่

มันรุนแรง เวลาตื่นสังคมใครจะไปยับยั้งได้ ตื่นว้าว ตื่นควาย แต่เหตุนี้มาจากไหนล่ะ มันก็สะสม มาทุกเรื่องที่มีเหตุสะสมมาๆ เวลาระเบิดขึ้นมา แล้วเราไปอยู่ที่ท่ามกลางตรงนั้นไง

นี่ยังคิดนะเราเป็นผู้ดูเขาณะ เราเป็นผู้ที่เห็น เราเป็นผู้ที่จะมีความกระเทือนใจ แต่ถ้าเราเป็น อย่างนั้นล่ะ บ้านแตกสาแหรกขาด ชีวิต นี่สิ่งนี้มีค่าที่สุดไง สิ่งนี้คือชีวิตของมนุษย์ไง สิ่งที่มีค่า ที่สุดคือหัวใจของเราไง ปฏิสนธิจิต จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง เวียนว่ายตายเกิดถึงเกิดเป็น เราไง เพราะเราเกิดมา เราเกิดมาด้วยบุญกุศล เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพุทธศาสนา เกิดใน ประเทศอันสมควร

ประเทศของเรามันจะมีความกระทบกระทั่งบ้างเพราะมันเป็นกาล เป็นเวลา แต่สังคม สังคมที่ดิงาม สังคมที่ดิงามมันอยู่ที่ไหน สังคมที่ดิงามมันอยู่ที่การตกผลึกของวัฒนธรรม มัน เป็นวัฒนธรรมที่มันตกผลึกขึ้นมาณะ แล้วเรามาเกิดอย่างนี้ แต่มันก็น้อยเนื้อต่ำใจไปทั้งนั้นแหละ ไม่ได้สมความปรารถนา มันไม่ได้สมความปรารถนานั้นคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากมัน ไม่ได้สมความปรารถนา สิ่งที่ได้มา ได้มาคือสิ่งที่มีค่า สิ่งที่ได้มาคือว่าได้ชีวิตนี้มา ได้ชีวิตมา ได้ ลมหายใจมา

คูสิเป็นหวัดเป็นไอมันหายใจไม่ออกแล้ว เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา คูสิต้องไปให้หมอรักษา เราจะบอกว่าแล้วหัวใจล่ะ หัวใจธรรมโอสถ เรามาทำบุญกุศลรักษาหัวใจของเราณะ คูแลหัวใจ ของเรา รักษาหัวใจของเรา แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมโอสถ กิจจญาณ สัจจญาณ คือ มันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบ แล้วกราบอีก เพราะอะไร เพราะเวลาเราพูดกันเราพูดกันแต่ปาก เวลาพูดกันแต่ปากนะพูดกันอยู่ อย่างนั้นแหละแต่จับต้องตัวจริงมันไม่ได้

เวลาจับต้องตัวจริงได้ นี่สิ่งที่เป็นทฤษฎี สิ่งที่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า สาธุเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราจับต้องได้ มันชัดเจนมาก ถ้ามันชัดเจนขึ้นมา สิ่งนั้นแล้วอธิบายออกมาได้อย่างไร นี่ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา ย้อนกลับมาที่เรา ย้อนกลับมาที่เรา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอนเรื่องการ ประพฤติปฏิบัติท่านให้ทวนกระแสไง ท่านให้ทวนกระแสกลับมา ทวนกระแสกลับมาดูแล หัวใจของเรา แล้วถ้าดูแลหัวใจของเรา คั่นคว่ำหามันให้เจอ

ถ้าค้นคว้าหามันให้เจอนะ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ คู
ติเวลาอพยพมันเป็นที่ล้น มันเป็นที่เปลวเลยนะ มันอพยพครั้งนี้มันยิ่งใหญ่ของมันทั้งทวีปเลย
แล้วทั้งทวีปคนมันเท่าไร ทวีปหนึ่งอพยพอีกทวีปหนึ่ง ทวีปหนึ่งรับอีกทวีปหนึ่งเลย แล้วรับกัน
ไหวไหม แต่มันก็ต้องปากกัดตีนถีบ ต้องประชุมกัน ต้องจัดการกันจนกว่ามันจะลงได้ละ ถ้ากว่า
มันจะลงได้ ถ้ามันลงได้ มันลงได้เดี๋ยวมันก็เกิดซ้ำเกิดซาก

นี่ในสภากรรม กรรมเวลายมันเกิด วัฏฏะเวลายมันเกิดในเวลานั้นเห็นอย่างนั้นแล้วย้อนกลับ
ไปตั้งแต่สมัยเมืองจีน สมัยจีนซี เศษแคว้นนั้น รบกัน ฆ่าฟันกันมาตลอดเลยมนุษย์นี้ แล้วเราก็
เวียนว่ายตายเกิดนะ แล้วหมู่บ้านที่สำคัญๆ เวลาเขาหนีสงครามไปนะ ไปหาที่ที่เหมาะสมแล้วเขา
สร้างหมู่บ้านเขา กลายเป็นมรดกโลกไปทั้งนั้นเลย เขาหนีสงครามทั้งนั้นแหละ เขาหนีภัย
สงครามกันไป เขาเบื่อหน่ายการรบ การฆ่าฟันกัน แล้วเขาพยายามหลบไปอยู่ในที่ลึกลับ พอไป
อยู่ในที่ลึกลับ ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของเขา ด้วยวัฒนธรรมของเขา กลายเป็นมรดกโลก มรดก
โลก

ไอ้ที่มรดกโลกๆ คือหนีภัยสงคราม แล้วนี่ผลของวัฏฏะ เวลาเราศึกษาแล้วเราย้อนกลับ
มาที่ใจเราใจ ดูแลกรักษาใจเรา เห็นแล้วมันสงสาร นี่ผลของวัฏฏะคือเป็นบุคลาธิษฐานย้อนกลับ
มาใจเรา นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทวนกระแสกลับมาดูที่ใจของเรา ถ้าใจ
ของเราจะ ถ้าใจของเราไปช่วยอะไรเขาได้ แล้วถ้าหัวใจของเรามันคลอนแคลนหัวใจของเรา มัน
เจ็บซ้ำหัวใจ มันเฉา เราช่วยอะไรเขาได้

แต่ถ้าเรามีสติ มีปัญญาขึ้นมาให้หัวใจมันขึ้นบาน ให้หัวใจมันเห็นโทษนะ แล้วเรามีสติ
เราชวนขวย เราชวนขวยเราทำของเรา อันนี้มันช่วยได้ ถ้าช่วยได้หัวใจคนที่มันขึ้นบาน หัวใจ
ที่มันมีปัญญามันถึงช่วยเขาได้ ถ้าเห็นเขาทุกข์เขายากเราก็เหงา เราก็หงอย เราก็เศร้าสร้อยไปด้วย
เราจะเอาอะไรช่วยเขา เอาน้ำตาไปช่วยเขาใช้ไหม เขาร้องไห้มาก็ร้องไห้ไปใช้ไหม แล้วมันจะ
ช่วยอย่างไรละ?

นี่โลก ดูให้มันออก ดูให้มันเข้าใจ นี่กรรมมันเกิด สภากรรมมันเป็นอย่างนั้น แล้วเรา
ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เกิดในประเทศอัน
สมควร เกิดในประเทศที่ดั่งาม เกิดในสิ่งที่บ่มเพาะมา บ่มเพาะนะ เวรย่อมระงับด้วยการไม่จอง

เวร เราให้อภัยต่อกัน ให้อภัยต่อกัน สิ่งที่แล้วกันไปก็แล้วกันไป ปัจจุบันให้ดีขึ้น เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่กรรมการ กรรมการ เห็นไหม การแข่งขันกรรมการต้องเป็นธรรม

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านดูแลเรา ระหว่างกิเลสกับธรรมในใจของเราไง กิเลส มันพอกพูน กิเลสมันคือดีดิ่ง กิเลสมันอหังการ ธรรมะไม่เคยเกิดเลย นี่ครูบาอาจารย์ท่านชี้ตรงนี้ ให้มันเกิดศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา ให้เกิดธรรมจักร เกิดสังฆญาณ เกิดธรรมโอสถ เกิดสังฆะความจริงขึ้นมา แล้วกำราบปราบปรามมัน พลิกเพลงมัน เปลี่ยนแปลงมันให้ดีขึ้นมา

ถ้าดีขึ้นมาได้มันก็เป็นได้ นี่สิ่งใดที่เกิดขึ้นย้อนกลับมาดูเลย เรายังมีชีวิตอยู่เราให้เห็น เรามีชีวิตอยู่เราได้กระทำ เรามีชีวิตอยู่เราได้คิด เราได้มีต่างๆ ย้อนกลับมา ทวนกระแสกลับมา นี่เวียนว่ายตายเกิด ถ้าเวียนว่ายตายเกิดเราก็เป็นอย่างนั้น ถึงวาระนั้นเราเป็นอย่างนั้น แล้วเราไม่เคยเป็น ไม่เคยอย่างนั้น ไม่มี เป็นมาหมด แต่ไม่รู้ชาติไหนภพใดเท่านั้นแหละ ระบาย่าพันกันมาทุกภพ ทุกชาติ

ฉะนั้น ถึงว่าให้มีความสามัคคี อายูแห่ย์ อายูแยกให้มันแตกแยก ความแตกแยกเป็นอย่างนั้น แต่ความเป็นจริงเราต้องรับรู้ไว้ไง นี่คนที่มมีปัญหา เห็นไหม แล้วเอาตัวรอดได้ เอาตัวรอดได้แล้วเราเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ด้วย แล้วเป็นประโยชน์กับโลก ประโยชน์กับโลก โลกเป็นแบบนั้น เป็นวิฤติ เป็นคราวที่มันเกิดขึ้น

เวลาทางวิทยาศาสตร์เขาบอก ถ้าไม่มีมนุษย์โลกนี้อยู่ได้ไหม ได้ ไม่มีป่าเขามันอยู่ได้ไหม ธรรมชาติอยู่ได้ไหม ได้ ถ้าไม่มีมนุษย์เขาอยู่ได้ แต่ถ้ามนุษย์เราไม่มีป่าไม่มีเขา ไม่มีอาหาร ไม่มีปัจจัยเครื่องอาศัย มนุษย์อยู่ไม่ได้ มนุษย์ต้องอาศัยเขาณะ แล้วนี่โลกมันเปลี่ยนแปลงตลอด เราก็เวียนว่ายตายเกิดในวิฤตเราต้องอาศัย เราอาศัย คำว่าอาศัยคือดำรงชีวิตของเรา ดูแลชีวิตของเรา แล้วเราต้องฝึกหัวใจของเราให้มันเป็นสาธารณะ เราอาศัยเขา เราต้องเห็นคุณของเขา

ฉะนั้น โบราณของเรา เห็นไหม เวลาเขาทำเขาไหว้แม่พระธรณี เขาไหว้ขวัณ ไหว้สิ่งเกษตรกรรม เราไปบอกว่าพวกนี้คิริ ล้าสมัย ไม่วิทยาศาสตร์ แต่หัวใจเขาเป็นคุณธรรม เขารู้จักบุญจักคุณ เขามีกตัญญูกตเวที ใจของเราวิทยาศาสตร์ไง ข้าวมาก็จบ จ่ายสตางค์แล้วก็จบ มันจะแห้งแล้งไปเรื่อย จิตใจของคนมันจะแห้งแล้งไปเรื่อย ถ้าจิตใจของคนมีคุณธรรมมันจะเห็นบุญเห็นคุณของเขา ปัจจัยเครื่องอาศัยเราก็เห็นบุญเห็นคุณของเขา เรามีชีวิตเพราะอย่างนี้

นี่คนจีนเขาถือกตัญญูไง คนจีนเขาถือใครมีบุญคุณเขาจะซาบซึ่งบุญคุณ เขาถึงรักษาชีวิตของเขา คนไทยก็มี เห็นไหม ทำขวัญข้าว ทำขวัญ เราก็บอกกรี ล้าสมัยๆ เรามองไปวิทยาศาสตร์ก็เป็นอย่างนั้นแหละ แต่มองถึงน้ำใจเขาสี มองถึงที่เขาเห็นประโยชน์นั้นสิ เขาทำของเขา ประโยชน์ของเขา นี่คือน้ำใจของคน

หลวงตาท่านไปทุกหนทุกแห่งท่านบอกไปเอาหัวใจคน เอาหัวใจคน หัวใจให้คิด ให้นึกขึ้นมา ใ้มันมีธรรมโอสถ ใ้มีคุณธรรมในหัวใจของเราเพื่อประโยชน์ชีวิตนี้แล้วมองโลกแล้วมองเรา นี่ชีวิตของเราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดแล้วมันจะทุกข์จะยากทุกๆ คนแหละ เราไปบิณฑบาตกลับมาเนี่ยเหงื่อโชกเลยทุกขั้ใหม่ มันทุกข์ทุกคนแหละ ทุกขั้เป็นอริยสัจ ทุกขั้เป็นความจริง สัจธรรม แล้วเราพยายามดูแลรักษาใจใ้มันผ่องแผ้ว ใ้มันงอกงามขึ้นมา ใ้มีคุณธรรมเป็นสมบัติของเรา เอวัง